

УДК: 327.7 + 341.215.2

ББК: 66.(0), 612

Т-19

Тараненко Г.Г., м. Київ

ПЕРСПЕКТИВИ РЕФОРМУВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ

Організація Об'єднаних Націй є провідною структурою, що покликана гарантувати міжнародну безпеку і мирні відносини між країнами світу. Створена після Другої світової війни, вона відповідала тогочасним реаліям і відображала повоєнну розстановку сил у міжнародних відносинах. ООН мала врахувати всі недоліки функціонування своєї попередниці – Ліги Націй і забезпечити дієвий механізм запобігання і розв'язання конфліктів. Можна констатувати, що впродовж понад 70 років свого існування ООН достатньо ефективно виконувала свої функції, з точки зору запобігання глобального руйнівного конфлікту. Водночас регіональні конфлікти продовжують залишатися стійкою тенденцією розвитку міжнародних відносин. Серед інших тенденцій розвитку світової політики на нинішньому етапі виділяються такі, як трансформація поняття державного суверенітету, глобалізаційний вплив на економіко-політичні явища, інформатизація багатьох суспільних процесів. Спостерігається посилення взаємозалежності світових економік, але водночас і тенденція до регіоналізації та фрагментації міжнародних відносин. Залишаються актуальними глобальні проблеми людства, а саме: демографічні виклики, загроза планетарного потепління, міжнародна злочинність, зокрема діяльність численних терористичних організацій. У цих умовах виглядає нагальною потреба реформування Організації Об'єднаних Націй як гаранта міжнародної безпеки.

***Ключові слова:** міжнародна безпека, зовнішня політика, національний інтерес, урегулювання конфліктів, Організація Об'єднаних Націй, Рада Безпеки ООН, миротворчі операції ООН, Економічна і Соціальна Рада ООН.*

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Попри зусилля Організації об'єднаних націй регіональні конфлікти продовжують залишатися стійкою тенденцією розвитку міжнародних відносин. Серед інших тенденцій розвитку світової політики на нинішньому етапі виділяються такі, як трансформація поняття державного суверенітету, глобалізаційний вплив на економіко-політичні явища, інформатизація багатьох суспільних процесів. Спостерігається посилення взаємозалежності світових економік, але водночас і тенденція до регіоналізації та фрагментації міжнародних відносин. Залишаються актуальними глобальні проблеми людства, а саме: демографічні виклики, загроза планетарного потепління, міжнародна злочинність, зокрема діяльність численних терористичних організацій. У цих умовах виглядає нагальною потреба реформування Організації Об'єднаних Націй як гаранта міжнародної безпеки. Проблематика цього питання викликає значну зацікавленість і варто детальніше дослідити нинішній стан і перспективи реформування Організації Об'єднаних Націй, зокрема такої її структури, як Рада Безпеки ООН.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз іноземних та українських джерел на цю тему свідчить про зацікавленість дослідників щодо питань реформування Організації Об'єднаних Націй. Серед них Г. Максак, М. Кулініч, О. Шемшученко, О. Батанов, Ю. Боголій, А. Дем'янчук, Л. Дорош, С. Охремчук, А. Кудряченко, С. Толстов, В. Константинова, Г. Руденко, О. Павлюченко, О. Пономаренко, І. Червінка та інші автори.

Формулювання мети статті. Метою цієї статті є дослідження нинішнього стану і перспектив реформування Організації Об'єднаних Націй. Серед завдань можна виокремити такі: аналіз структури Організації Об'єднаних Націй; оцінку ефективності її діяльності з точки зору розв'язання міжнародних конфліктів на сучасному етапі; аналіз перспектив реформування Організації Об'єднаних Націй, зокрема Ради Безпеки ООН.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Багато викликів постали перед ООН наприкінці ХХ – на початку ХХІ століття, зокрема, у зв'язку із завершенням «холодної війни» та руйнуванням біполярної системи світу. Початок 1990-х років ознаменувався розпадом соціалістичної системи та переходом від біполярної системи світу до фактично однополярної. «Не вдалося мирним шляхом врегулювати ситуацію навколо подій у Соціалістичній Федеративній Республіці Югославія (СФРЮ), де лише Македонія, без єдиного пострілу на своїй території, залишила югославську федерацію. Потрібно додати, що водночас у Лівані продовжувалася тривала війна, почала загострюватися ситуація навколо Іраку, який здійснив руйнівну для себе анексію Кувейту» [8, с. 148].

Про впливовість ООН свідчить її можливість у деяких випадках втручатись у внутрішню політику держав, певним чином трансформуючи поняття державного суверенітету. Наприклад, Тимчасова адміністрація ООН (UNTAET, 2000–2002 рр.) стояла біля витоків формування державних структур у Східному Тиморі (Тимор-Леште). Вона була заснована після місії ООН у Східному Тиморі (UNAMET, 1999 р.), а її наступницями стали Місія ООН (UNMISSET, 2002–2006 рр.) та Інтегрована місія ООН (UNMIT, 2006–2009 рр.).

Окрім того, на основі роботи трибуналів ООН з питань геноциду в колишній Югославії (1991) та Руанді (1994), створених ad hoc на основі резолюції Ради Безпеки

ООН, пізніше був створений Міжнародний кримінальний суд (МКС). 1998 р. на Дипломатичній конференції в Римі, скликаній Генеральною Асамблеєю ООН, було підписано Римський статут – нормативну основу для створення постійного міжнародного суду кримінальної юрисдикції. «Ситуація у Руанді, а пізніше етнічні чистки на теренах колишньої Югославії, призвели до акцентування уваги світової спільноти на розробці принципів внутрішніх повноважень урядів країни, та можливості втручання Ради Безпеки ООН у внутрішню політику країни задля забезпечення дотримання прав людини та громадянина» [2, с. 34].

Разом з цим приблизно у згаданий період ООН виявилася неспроможною врегулювати чимало збройних конфліктів, серед них: Фолклендську війну (1982), вторгнення військ союзників до Іраку (2003), конфлікт у Грузії (1991, 2008), війну в Сирії (2011–2018), анексію української території (2014). Ці події продемонстрували певний рівень неефективності діяльності міжнародної організації та неспроможності виконувати свої обов'язки належно, передусім це стосується Ради Безпеки ООН. Також це засвідчило, що так звані «середні», тим паче «малі» країни мають обмежений арсенал для власного захисту в межах цієї організації. Отже, держави-учасниці постали перед дилемою реорганізації структури ООН. «Проведення структурних реформ ООН як найважливішого інституту світового співтовариства за умов формування «нового економічного порядку» у період якісної зміни всіх складових міжнародної системи визначається об'єктивною необхідністю» [1, с. 11].

Як відомо, Рада Безпеки є найвпливовішим органом ООН, який має повноваження щодо підтримки миру і стабільності в міжнародних відносинах.

Згідно з нормативними документами ООН, Голова РБ ООН змінюється щомісячно відповідно до списку держав-членів, розташованих в алфавітному порядку за

англійськими назвами. «Рішення з питань процедури вважається ухваленим, якщо за нього подано 9 голосів. Для ухвалення рішень з інших питань також потрібно 9 голосів, але включаючи спів падіння голосів усіх постійних членів. Це правило одержало назву «принцип одноголосності великих держав». Якщо постійний член відсутній або утримується від голосування, то це не впливає на ухвалення рішень» [7, с. 90].

Коли такі органи ООН, як Економічна і Соціальна Рада ООН, Генеральна Асамблея ООН можуть виробляти рекомендації, саме Рада Безпеки уповноважена ухвалювати рішення, обов'язкові для виконання державами-членами. Такі функції надають Раді Безпеки ООН винятковий статус у межах організації і на міжнародній арені загалом. Як відомо, серед п'яти постійних членів Ради Безпеки представлені держави-переможниці Другої світової війни, серед них США, Велика Британія, Франція, Російська Федерація (як спадкоємниця СРСР) і КНР. Десять непостійних членів Ради Безпеки обираються Генеральною Асамблеєю терміном на два роки. «У сфері підтримки миру та безпеки Рада виконує три основні функції: сприяє мирному розв'язанню конфліктів; створює миротворчі сили ООН та здійснює контроль над ними; здійснює примусові заходи проти держав, що порушують міжнародне право» [3, с. 20].

Загалом щодо питання розв'язання конфліктів у цій міжнародній організації, насамперед, звертаються до розділів VI і VII Статуту ООН. «Згідно з VI Розділом Статуту ООН, Рада Безпеки вимагає від сторін конфлікту його розв'язання шляхом переговорів, медіації, арбітражу, звернення до судової установи тощо, коли вважає це за необхідне (ст. 33 Статуту ООН). Переважно миротворчі сили ООН, сформовані нею, розгортаються з метою гарантування безпеки, політичної підтримки і сприяння розбудові миру після досягнення попередніх домовленостей сторін щодо припинення вогню між ними» [3, с. 20].

Якщо засоби, викладені у розділі VI, є недостатніми для припинення конфлікту, Рада Безпеки ООН може вживати примусових заходів, деталізованих у розділі VII Статуту ООН. «Відповідно до Розділу VII Рада Безпеки має право самостійно визначати, чи виникла загроза миру або чи він був порушений, та уповноважує її накладати економічні та військові санкції, а також використовувати збройні сили (морські, сухопутні та повітряні) для підтримки або відновлення міжнародних миру й безпеки» [10, с. 29]. Отже, Рада Безпеки ООН нормативно повинна виконувати ключову функцію у гарантуванні міжнародної безпеки на глобальній арені.

Водночас можна констатувати, що структура Ради Безпеки не відповідає нинішнім геополітичним реаліям. Передусім, інститут постійного членства в Раді Безпеки не враховує наявність нових світових потуг, що з'явилися після Другої світової війни. Зокрема, колишні країни-агресори, а нині одні з лідерів у рейтингу світового ВВП та суспільно-політичного розвитку Японія та Німеччина роблять істотний внесок у фінансування ООН і проведення її миротворчих операцій. До них долучаються нові лідери світового економічно-політичного розвитку, серед них Індія та Бразилія. «У багатьох країнах, які у XX с. перебували під владою тоталітарних режимів, тривають гострі дискусії, пов'язані з тим, чи потребує тоталітарне минуле подолання, й наскільки правомірно вести мову про «колективну вину» всього народу за злочини минулого. Після Другої світової війни «подолання минулого» стало ключовим поняттям та багатовимірним процесом у західнонімецькому суспільстві» [4, с. 10]. Дослідники й політики вважають некоректним і надалі акцентувати увагу на помилках історії, з яких уже був винесений урок, і наголошують на загальнолюдських цінностях та інтегративних аспектах у конструюванні національної пам'яті та формуванні політики. «При цьому, оскільки в повоєнний період концепція німецької історії формувалася в межах європейського інтеграційного

проекту, її конфліктні ознаки були суттєво пом'якшені з урахуванням узгоджених, спільних підходів, компромісного тлумачення складних історичних подій та переосмислення травматичних сторінок історичного минулого» [4, с. 16].

Подібні тези можна висловити й щодо ролі Японії в азійському регіоні за часів Другої світової війни та нинішнього міжнародно-політичного становища держави і перспективи її членства в Раді Безпеки ООН. Водночас перспектива вступу Бразилії та Індії до складу постійних членів Ради Безпеки ООН може призвести до загострення регіонального суперництва з Аргентиною та Пакистаном відповідно, оскільки ці держави вважають такий крок загрозою своїй національній безпеці.

Пропозиції щодо реформування РБ ООН висувають держави-члени організації, незадоволені різними аспектами її діяльності. «Висунуті ними пропозиції можна поділити на три категорії реформування:

- зміна складу;
- зміна методів роботи;
- зміна права вето постійних членів» [3, с. 21].

Заклики до реформування ООН лунали з 1990х років, зокрема в риторичі тодішніх Генеральних Секретарів ООН Бутроса Бутроса-Галі та Кофі Аннана. Реформи мали бути структурними і торкатись усіх сторін діяльності організації. Наприклад, такі питання, як деколонізація вже не мали першочергового значення. Водночас з'являлися нові виклики, які потребували пильної уваги.

Неурядові організації продовжували боротися за збільшення свого впливу на процес ухвалення рішень в ООН. Наголошувалося на потребі розширення повноважень Економічної і Соціальної Ради ООН (ЕКОСОП), через яку переважно можуть впливати неурядові організації. Висловлюються твердження, що багато інституцій ООН дублюють одна одну, а отже, її структура потребує оптимізації. «Загалом, ООН сьогодні перетворилася на громіздку бюрократичну систему, численні органи якої

дублюють функції одні одних або взагалі є застарілими і не відповідають вимогам часу. Володіючи Секретаріатом з 5,5 тис. працівників та бюджетом 5,4 млрд. дол. [2], ООН все ж не в змозі належно реагувати на гострі проблеми світової політики» [12, с. 70].

Але, безперечно, найбільше уваги на нинішньому етапі привертає реформа Ради Безпеки ООН. Офіційне обговорення проблеми збільшення кількості членів Ради Безпеки розпочалося у 1991 р. Вищезгадані держави – Бразилія, Індія, Японія та Німеччина («Група чотирьох») – зазначають, що у разі відмови вони обмежать фінансові внески до бюджету ООН. Представники африканського континенту серед держав-членів ООН висунули вимогу надання постійного членства двом державам континенту [3, с. 21]. «Натомість багато держав, що об'єдналися у міждержавну групу «Єдність заради консенсусу», просувають ідею розширення непостійного складу Ради Безпеки без збільшення кількості її постійних членів, протидіють наданню новим учасникам Ради Безпеки права «вето», стверджуючи, що збільшення кількості постійних членів РБ ООН порушуватиме принцип суверенної рівності держав» [3, с. 21].

Окрім того, важливою частиною реформи членства РБ ООН є питання запровадження регіонального представництва в цій структурі, що є альтернативою попередньому підходу. Зокрема, пропонується надавати постійній місця в Раді Безпеки ООН регіональним організаціям. «Свою підтримку такій ідеї реформування Ради Безпеки висловили від 10 до 15 членів міждержавної групи «Єдність заради консенсусу», зокрема: Італія, Іспанія, Аргентина, Мексика та Мальта, а також такі організації, як Ліга арабських держав та Організація Ісламського співробітництва» [3, с. 21].

Проте ця ідея не отримала достатньої підтримки серед членів ООН, адже сильним залишається державоцентричний підхід до міжнародних відносин, що

утворює одну з основних підвалин міжнародної політики і права. «Загалом ця ідея була відкинута такими постійними членами Ради Безпеки, як США та РФ, на переконання яких пропозиції щодо розширення складу РБ ООН повинні бути орієнтовані на конкретні держави, а також була розкритикована претендентами на статус постійного члена Ради Безпеки» [3, с. 21].

Наступним напрямом реформування Ради Безпеки є трансформація методів її роботи, що характеризуються закритістю. «Ініціативи мають на меті досягнення трьох основних цілей – прозорості та підзвітності Ради, а також можливості участі у її роботі держав-нечленів» [3, с. 21]. Під тиском громадськості Рада Безпеки так само, як і Економічна та Соціальна Рада ООН почала частіше проводити консультації з неурядовими організаціями. «Члени РБ також дозволили іншим учасникам ООН виступати із заявами перед РБ ООН та доклали зусиль для налагодження її відносин із групою держав, що надають військові контингенти для потреб Ради Безпеки, запровадили регулярні зустрічі з ними [3, с. 21]». Починаючи з 1993 р., члени РБ впроваджують багато нових ініціатив, зокрема, опублікування щоденних програм і місячного графіка роботи Ради; чорнових варіантів її резолюцій; надання можливості членам РБ ООН запрошувати експертів та представників громадянського суспільства на її «приватні» засідання тощо» [3, с. 21]. Окрім цього, пропонується змінити термін головування в Раді Безпеки (збільшити термін головування її членів з одного місяця до шести, року або на інший, довший термін).

Згадані аспекти діяльності Ради Безпеки ООН є, беззаперечно, надзвичайно актуальними. Водночас найпріоритетнішим вважається питання реформування принципу “вето”, що використовується постійними членами РБ ООН. На думку дослідників Л. Дорош і С. Охремчук, саме право «вето» є основною перешкодою у виконанні Радою її основних функцій – збереження миру та безпеки, і

вимагає першочергової уваги міжнародної спільноти [3, с. 22].

Механізмом винесення рішень у РБ ООН є ухвалення резолюцій. Питання, які розглядає Рада Безпеки ООН, поділяються на процедурні та сутнісні (субстантивні). Згідно зі ст. 27 Розділу V Статуту ООН Рішення Ради Безпеки з процедурних питань вважаються прийнятими, якщо за них подано голоси дев'яти членів Ради [10, с. 22]. Рішення Ради Безпеки з усіх інших питань вважаються прийнятими, якщо за них подано голоси дев'яти членів Ради, включаючи голоси, які збігаються, всіх постійних членів Ради. Причому сторона, що бере участь у конфлікті, повинна утриматися від голосування при ухваленні рішення на підставі Розділу VI та на підставі пункту 3 статті 52 [10, с. 22]. «Отже, формально слово «вето» і не використовується у Статуті ООН, але через згадане вище положення про прийняття рішень з субстантивних питань фактично кожен постійний член Ради Безпеки має змогу заблокувати прийняття рішення: якщо хоча б один з них голосує проти резолюції, вона вважається непринятною. Проте резолюція може бути прийнятою у разі, коли постійний член утримується від голосування» [3, с. 22].

Після того, як досягається згода щодо остаточного проекту резолюції серед усіх членів Ради, цей проект формально виноситься на розгляд Ради Безпеки. «Сьогодні критикують РФ та КНР через їхню підтримку Башара Асада у громадянській війні в Сирії; саме ці дві держави заблокували прийняття резолюцій держав Заходу, призначених натиснути на сирійського президента» [3, с. 22]. П'ять постійних учасників Ради Безпеки ООН займають різні позиції щодо питання реформування цієї структури. Проти реформування права вето виступають РФ і США. Зрештою, у політичному сенсі президентство Д. Трампа слугує втіленням консервативної традиції: «Воно уособлює руйнування міжлітнього консенсусу, схоже усуває перешкоди для масштабної конкуренції між різними

проектами економічного управління та суспільної організації, на тлі яких теперішні суперечки довкола національної пам'яті та історичної справедливості видаються менш важливими» [4, с. 39]. Ця ситуація, відповідно, позначається на участі США в ООН та ставленні до реформування РБ ООН на нинішньому етапі.

Російська Федерація також рішуче виступає проти зміни складу Ради Безпеки. «Російська позиція з питань реформування Ради Безпеки з самого початку базувалась на тому, що реформа не повинна змінювати існуючий привілейований статус «п'ятірки» постійних членів та наявне в них право вето» [9, с. 94]. Москва пропонує встановити оптимальний чисельний склад Ради Безпеки на рівні приблизно двадцяти членів, за умови збільшення кількості як постійних, так і непостійних членів [9, с. 94]. У 1990-х роках Росія підтримувала лише кандидатури Японії та Німеччини. Водночас, згодом було ухвалено рішення, що збільшення повинно охоплювати як промислово розвинені держави, так і країни, що розвиваються, тому з 2004 р. Росія надає послідовну підтримку кандидатурі Індії, а з 2012 р. – кандидатурі Бразилії [9, с. 94].

Що стосується решти нинішніх членів Ради Безпеки ООН (Франції, Великої Британії та Китаю) держави займають дещо відмінні позиції, які, тим не менше, зводяться до відсутності перегляду складу Ради. Франція виявила своє небажання позбутися права «вето», проте вона висунула пропозицію про укладення «джентльменської угоди» щодо добровільної відмови від його використання у випадках вчинення масових злочинів [3, с. 23]. Велика Британія є єдиною державою-постійним членом Ради Безпеки ООН, яка підтримала згадану вище пропозицію Франції щодо добровільної відмови від використання права «вето» [3, с. 23]. Китай, у свою чергу, відмовився підтримати цю пропозицію Франції, що дозволяє припустити, що ця держава, ймовірно,

протистоятиме внесенню подібних змін до Статуту ООН [3, с. 23].

Зрештою, збереження статус-кво на нинішньому етапі теж не виглядає оптимальною перспективою. «Як зазначив Р. Трембле, через право накладання вето, кожен раз, коли один з п'яти постійних держав-членів є учасником кризової ситуації або міжнародної суперечки, Рада Безпеки і вся ООН виявляються паралізованими» [12, с. 70].

Взаємодія України з Організацією Об'єднаних Націй розвивається в низці напрямів. ООН продовжує надавати підтримку населенню України через свої представництва та афілійовані організації (Програма Розвитку ООН (United Nations Development Programme – UNDP), Дитячий фонд ООН (The United Nations International Children's Emergency Fund – UNICEF), Об'єднана програма з ВІЛ/СНІД в Україні (UNAIDS), Міжнародна фінансова корпорація (International Finance Corporation – IFC), Міжнародна організація праці (International Labour Organization – ILO), Міжнародний валютний фонд (International Monetary Fund – IMF), Міжнародна організація з міграції (International Organization for Migration – IOM), Фонд народонаселення ООН (United Nations Population Fund – UNFPA), Моніторингова місія ООН з прав людини (UN Office of the High Commissioner for Human Rights).

Питання реформування ООН і, зокрема, Ради Безпеки мають велике значення для нашої держави. Обрання України непостійним членом Ради Безпеки ООН на 2016–2017 рр. сприяло підвищенню увагу міжнародної спільноти до актів російської агресії проти України. «Активна робота Постійного представництва, МЗС та участь народних депутатів України в різноманітних заходах під егідою ООН дало змогу як привернути увагу до українських питань, так і стати повноцінним активним учасником вирішення проблем світового порядку денного. Важливим досягненням стало ухвалення в Третньому комітеті ГА ООН резолюції «Ситуація з правами людини в АР Крим та м.

Севастополь (Україна)» (15 листопада 2016 р.), де вперше в офіційних документах ООН Росію визнано державою-окупантом [11, с. 165]. 2016 р. Україна брала активну участь у роботі РБ ООН, зокрема стала співавтором резолюцій Ради. «Україна разом з іншими країнами-котриб'юторами операцій ООН з підтримання миру (ОПМ) приєдналася до так званих «Принципів Кігалі» – документа, що має на меті забезпечити визнання центральної ролі захисту цивільних осіб під час здійснення операцій ООН» [11, с. 166]. Варто також зазначити підписання Меморандуму про взаєморозуміння щодо співпраці між КМУ, ООН та Міжнародним банком реконструкції та розвитку щодо Цільового фонду багатьох партнерів (28 жовтня 2016 р.), який акумулюватиме кошти міжнародних та українських донорів для підтримки проектів із відновлення Донбасу [11, с. 166].

Позиція Російської Федерації у Раді Безпеки ООН ускладнює можливості України гарантувати свою національну безпеку та захищати суверенітет. Як виняток, миротворчі сили ООН можуть розгортатися без відповідної санкції РБ ООН, проте такий крок виглядає тільки ad-hoc рішенням. На думку В. Константинової, існують два шляхи розв'язання цієї проблеми: реформування ООН; створення нової міжнародної організації глобального характеру на нових принципах, які будуть відповідати реаліям сучасного світу [5, с. 2].

Другий шлях, безперечно, виглядає складнішим і ресурсозатратнішим. Отже, на думку дослідниці, для початку необхідно почати процедуру виключення РФ з РБ ООН з паралельним переглядом правонаступництва Росії, а по-друге, трансформувати РБ ООН у колегіальний орган без виключного права вето для країн «ядерного клубу» [5, с. 2].

З огляду на акт російської агресії проти України та обмежені можливості, запропоновані засобами ООН щодо захисту української території на Донбасі та повернення

контролю над АР Крим, нині лунають заяви про доцільність відновлення ядерного статусу України. На думку В. Константинової, враховуючи євроінтеграційний курс нашої держав, який підтвердив президент П. Порошенко, і дискусії щодо перспективи членства в НАТО як панацеї від російської агресії в майбутньому, виключають набуття Україною ядерного статусу навіть у довгостроковій перспективі» [6, с. 6]. Щодо ситуації в АР Крим принагідно правники Ю. Шемшученко, О. Батанов стверджують, що нині, як ніколи, враховуючи серйозні виклики та загрози територіальній цілісності України та суверенній державності в цілому, наукова громадськість має висловити власну виважену позицію щодо актуальних проблем організації та функціонування влади в Автономній Республіці Крим [13, с. 10].

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок з цього напрямку. Отже, можна констатувати, що на нинішньому етапі існують певні перешкоди для реформування ООН, зокрема Ради Безпеки ООН та інституту права «вето» її постійних членів. На основі проведеного аналізу можна дійти висновку, що необхідно проводити подальшу роботу щодо можливостей розширення складу Ради Безпеки ООН: збільшення кількості постійних членів Ради Безпеки або загальне розширення її складу. Іншим можливим шляхом є трансформація принципу «вето», серед іншого обмеження або позбавлення права вето держави-агресора – члена Ради Безпеки.

З цим пов'язані подальші перспективи дослідження, які стосуються подальшої зміни функціонування Організації Об'єднаних Націй, Ради Безпеки, зокрема, і здійснення миротворчих операцій ООН.

ЛІТЕРАТУРА

1. Боголій Ю. Актуальність проведення інституційної та структурної реформи ООН в умовах формування «нового

- економічного порядку. *Реструктуризація глобального простору: історичні імперативи та виклики* збірник тез доповідей (18 квітня 2013 року, м. Київ) за заг. ред. М.А. Кулініча. К.: ДАУ при МЗС України, 2013. С. 10–11.
2. Дем'янчук А. Вирішення конфлікту в Руанді в світлі робочих документів Організації Об'єднаних Націй. *Реструктуризація глобального простору: історичні імперативи та виклики* збірник тез доповідей (18 квітня 2013 року, м. Київ) / за заг. ред. М.А. Кулініча. К.: ДАУ при МЗС України, 2013. С. 33–34.
3. Дорош Л. РБ ООН у сучасних умовах: до проблеми пошуку варіантів реформування. *Humanitarian vision*. 2015. Vol. 1, Num. 2. С. 19–26. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/hv_2015_1_2_6. (дата звернення: 11.02.2019).
4. Інституалізація історичної пам'яті як складова формування національної єдності в країнах світу: досвід для України: аналітична доповідь А.І. Кудряченко (кер. авт. колективу), С.В. Толстов, Т.О. Метельова, В.В. Солошенко [та ін.]. К.: Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2018. 60 с.
5. Константинова В. Перспективи реформування Організації Об'єднаних Націй в контексті української кризи URL: <https://bit.ly/2ABSLYj> (дата звернення: 11.02.2019).
6. Константинова В. Українське ядерне питання: оцінка перспектив відновлення ядерного статусу. URL: <https://bit.ly/2ABSLYj> (дата звернення: 11.02.2019).
7. Кулініч М.А., Руденко Г.М. Стислий український дипломатичний довідник: навчальний посібник. К., 2006. 376 с.
8. Павлюченко О.В. Робота дипломатичних представництв України в умовах військового стану. *Проблеми всесвітньої історії* науковий журнал, 2017. №2(4). С. 148–154.
9. Пономаренко О. Позиція Російської Федерації і питання реформування Ради Безпеки ООН *Реструктуризація глобального простору: історичні*

імперативи та виклики збірник тез доповідей (18 квітня 2013 року, м. Київ) / за заг. ред. М.А. Кулініча. К.: ДАУ при МЗС України, 2013. С. 94–95.

10. Статут Організації Об'єднаних Націй. URL: http://www.un.org.ua/images/UN_Charter_Ukrainian.pdf (дата звернення: 11.02.2019).

11. Українська призма: Зовнішня політика 2016. Аналітичне дослідження ГО «Рада зовнішньої політики «Українська призма», Фонд ім. Ф. Еберта. Київ, 2017. 204 с.

12. Червінка І. Перспективи реформування ООН в контексті обрання нового генерального секретаря. *Humanitarian Vision*. 2016. Vol. 2, Num 2. С. 69–74.

13. Шемшученко Ю., Батанов О. Правова позиція щодо статусу Автономної Республіки Крим URL: <http://idpnan.org.ua/> (дата звернення: 11.02.2019).

REFERENCES

1. Boholiy Yu. Aktual'nist' provedennya instytutsiynoyi ta strukturnoyi reformy OON v umovakh formuvannya «novoho ekonomichnoho poryadku. *Restrukuryzatsiya hlobal'noho prostoru: istorychni imperatyvy ta vyklyky* zbirnyk tez dopovidey (18 kvitnya 2013 roku, m. Kyiv) za zah. red. M.A. Kulinicha. K.: DAU pry MZS Ukrayiny, 2013. S. 10–11.

2. Dem"yanchuk A. Vyrishennya konfliktu v Ruandi v svitli robochykh dokumentiv Orhanizatsiyi Ob"yednanykh Natsiy. *Restrukuryzatsiya hlobal'noho prostoru: istorychni imperatyvy ta vyklyky* zbirnyk tez dopovidey (18 kvitnya 2013 roku, m. Kyiv) / za zah. red. M.A. Kulinicha. K.: DAU pry MZS Ukrayiny, 2013. S. 33–34.

3. Dorosh L. RB OON u suchasnykh umovakh: do problemy poshuku variantiv reformuvannya *Humanitarian vision*. 2015. Vol. 1, Num. 2. S. 19–26. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/hv_2015_1_2_6. (data zvernennya: 11.02.2019).

4. Instytualizatsiya istorychnoyi pam"yati yak skladova formuvannya natsional'noyi yednosti v krayinakh svitu: dosvid dlya Ukrayiny: Analitychna dopovid' A.I. Kudryachenko (ker.

- avt. kolektyvu), S.V. Tolstov, T.O. Metelyova, V.V. Soloshenko [ta in.]. K.: Derzhavna ustanova «Instytut vsesvitn'oyi istoriyi NAN Ukrainy», 2018. 60 s.
5. Konstantynova V. Perspektyvy reformuvannya Orhanizatsiyi Ob"yednanykh Natsiy v konteksti ukrayins'koyi kryzy URL://bit.ly/2ABSLYj (data zvernennya: 11.02.2019).
 6. Konstantynova V. Ukrayins'ke yaderne pytannya: otsinka perspektyv vidnovlennya yadernoho statusu URL: <https://bit.ly/2ABSLYj> (data zvernennya: 11.02.2019).
 7. Kulinich M.A., Rudenko H.M. Styslyy ukrayins'kyy dyplomatychnyy dovidnyk: navchal'nyy posibnyk. K., 2006. 376 s.
 8. Pavlyuchenko O.V. Robota dyplomatychnykh predstavnytstv Ukrainy v umovakh viys'kovoho stanu *Problemy vsesvitn'oyi istoriyi naukovyy zhurnal*. 2017. №2(4). S. 148–154.
 9. Ponomarenko O. Pozytsiya Rosiys'koyi Federatsiyi i pytannya reformuvannya Rady Bezpeky OON *Restrukturyzatsiya hlobal'noho prostoru: istorychni imperatyvy ta vyklyky* zbirnyk tez dopovidey (18 kvitnya 2013 roku, m. Kyiv) za zah. red. M.A. Kulinicha. K.: DAU pry MZS Ukrainy, 2013. S. 94–95.
 10. Statut Orhanizatsiyi Ob"yednanykh Natsiy URL: http://www.un.org.ua/images/UN_Charter_Ukrainian.pdf (data zvernennya: 11.02.2019).
 11. Ukrayins'ka pryzma: Zovnishnya polityka 2016. Analitychne doslidzhennya HO «Rada zovnishn'oyi polityky «Ukrayins'ka pryzma», Fond im. F. Eberta. Kyiv, 2017. 204 s.
 12. Chervinka I. Perspektyvy reformuvannya OON v konteksti obrannya novoho heneral'noho sekretarya *Humanitarian Vision*. 2016. Vol. 2, Num 2. – S. 69–74.
 13. Shemshuchenko Yu., Batanov O. Pravova pozytsiya shchodo statusu Avtonomnoyi Respubliky Krym URL: <http://idpnan.org.ua/> (data zvernennya: 11.02.2019).

Taranenko A.H. Prospects of the United Nations reforming. *The United Nations is a key organization dedicated to guaranteeing international security and peaceful relations among the countries of the world. Created after the Second World War, it reflected the realities of that period, in particular, post-war system of international relations. The UN had to take into account all the failures of its predecessor - the League of Nations - and provide an effective mechanism for preventing and resolving conflicts. It can be noted that over past 70 years, the United Nations has been quite effectively performing its functions in terms of preventing a global destructive conflict. At the same time, regional conflicts continue to be a steady trend in the development of international relations. Among other trends in the development of world politics at the present stage are transformation of the concept of state sovereignty, globalization impact on economic and political phenomena, informatization of many social processes. There is an increase in the interdependence of world economies, but at the same time a tendency towards regionalization and fragmentation of international relations. The urgent global problems of humanity still are demographic challenges, the threat of global warming, international crime, in particular the activities of numerous terrorist organizations. Under these circumstances, the need for reform of the United Nations as a guarantor of international security appears to be urgent.*

In the results of the study, it can be noted that at present, there are certain obstacles to reforming the United Nations, in particular the UN Security Council and the "veto" privilege of its permanent members. On the basis of the conducted analysis, one can conclude that further research is needed on the possibilities of changing the Security Council structure: increasing the number of permanent members of the Security Council or broadening its membership. Another possible way is transformation of the "veto" principle, in particular the

restriction or denial of the veto of an aggressor-member of the Security Council.

These findings are linked to future research prospects related to the further change in the functioning of the United Nations, the UN Security Council in particular, and the implementation of the United Nations peacekeeping operations.

Keywords: *international security, foreign policy, national interest, conflict resolution, United Nations, UN Security Council, UN peacekeeping operations, UN Economic and Social Council.*

Тараненко А.Г. Перспективы реформирования Организации Объединенных Наций. Организация Объединенных Наций является ведущей структурой, которая призвана обеспечить международную безопасность и мирные отношения между странами всего мира. Созданная после Второй мировой войны, она отвечала тогдашним реалиям и отражала послевоенную расстановку сил в международных отношениях. ООН должна была учесть все недостатки функционирования свое предшественницы – Лиги Наций и обеспечить действенный механизм предупреждения и разрешения конфликтов. Можно констатировать, что в течение более 70 лет своего существования ООН достаточно эффективно выполняла свои функции, с точки зрения предупреждения глобального разрушительного конфликта. В то же время региональные конфликты продолжают оставаться устойчивой тенденцией развития международных отношений. Среди других тенденций развития мировой политики на нынешнем этапе выделяются такие, как трансформация понятия государственного суверенитета, глобализационное влияние на экономико-политические явления, информатизация многих общественных процессов. Наблюдается усиление взаимозависимости мировых экономик, но одновременно и тенденция к регионализации

и фрагментации международных отношений. Остаются актуальными глобальные проблемы человечества, а именно: демографические вызовы, угроза планетарного потепления, международная преступность, в том числе деятельность многочисленных террористических организаций. В этих условиях выглядит насущной необходимостью реформирования Организации Объединенных Наций как гаранта международной безопасности.

Ключевые слова: *международная безопасность, внешняя политика, национальный интерес, урегулирования конфликтов, Организация Объединенных Наций, Совет Безопасности ООН, миротворческие операции ООН, Экономический и Социальный Совет ООН.*